

Életminőség

Pesty Lászlónak Sebeők János válaszol

Életminőség? Én onnét indítanék, hogy gazdagabb ember vagyok, mint a Világbank elnöke, mert a zoknim legalább nem lyukas, igaz, készültem erre a beszélgetésre. A történet a következő: röviden arról van szó, hogy a Világbank elnöke, bizonyos Paul Wolfowitz úr látogatást tett Törökországban, és nem számított arra a váratlan helyzetre, hogy ott le kell vetnie a cipőt. Mi a templomba is cipőben lépünk be, a mohamedán emberek viszont a mecsetbe nem. Bizony-bizony mondom néktek, a zokni a cipő nagy titka, és Wolfowitz úr e titka egy mecsetlátogatás alkalmával lelepleződött. Kajolta is a bulvársajtó, ez aztán csak a hír! A pénzvilág fejedelme, a nagy, világméretű kártyalehúzó lyukas zokniban!

Mint író, mint publicista, mint filozófus azóta is próbálom ennek a történetnek a hagymahéjait lefejtani. Megérteni ezt a szimbólumot, pedagógiai szinten értelmezni ezt a mesét, igen, mesét, hisz van benne valami az álruhás királymesékből, népmesei jellegű a történet kétségtelenül. De mi a tanulság? A sorok közötti olvasat? Lehetséges egy olyan egyszerű olvasat, hogy ez az ember talán agglegény, önellátó, nem gondoskodott róla nőnemű lény. Lám, mily szerencsétlenek is a férfiak. Aztán elképzelhető egy olyan olvasat is, hogy: lám, mindannyian emberek vagyunk. Ez a holbeini megoldás: mindenki egyenlő a halál – és az élet előtt. Apró-cseprő csetlő-botlók vagyunk valamennyien. A leggazdagabb is sebezhető, bármi-

kor elbukhat, bárki leleplezheti, csak az Achilles-sarkát, jelesül a lyukas zokniját kell megtalálni. Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon. Olvasat az is, hogy egy európai mennyire kulturálatlan, ha más közegbe csöppentik. Vélt kulturális fölényünk: illúzió.

Szó ami szó, nem rossz olvasatok ezek, de ha őszinte akarok lenni, akkor még nem állt össze bennem az a megszentelt esztétikájú szösszenet, ami ténylegesen dekódolta volna ezt a történetet. Egyelőre még csak azt érzem, hogy szellemileg és publicisztikailag provokálva vagyok. Működik az agyam és keres, de „talált, süllyedt” élmény még nincs, egyelőre még csak olyan mondatokig jutottam el, hogy semmi sem az, aminek látszik, fecseg a felszín, hallgat a mély, mindent a visszájára lehet fordítani. Akár a zoknit. Fordítsuk ki sarkaiból a zoknit, ez lesz csak az igazi forradalom, hé! Jómagam is szituációfordítóként kezdtem tündöklelesen többértelmű metakommunikatív karrieremet, anno a párducketrecbe bevonulva, némi képp a normalitásból kivonulva, hisz ott is visszájára fordult a „ki van bent, ki van kint” szituáció. Szituációs játék: kinn a bárány, benn a farkas – avagy egy sima, egy fordított. A labda pedig, ami fel van dobva: még mindig az életminőség.

Életminőség? Ha őszinte akarok lenni, akkor tartozom egy vallomással, ez a szó engem untat. Már is elálmosodtam, mennék haza. Furcsa dolog ez, és nemcsak én vagyok vele így. Az igazán húsba vágó témák többnyire

unalmasak, érzelmileg nem igazán felkavaróak, legföljebb dühítőek. Figyeld meg, a nyugdíj-kerekasztalnál a néző továbbkapcsol, még a nyugdíjasok, az érintettek is. A politikában az igazi botrány, az igazi érdekesség mindig elvont, szimbolikus jellegű, legyen szó akár a kordonbontásról, akár az Árpád-sávós zászló jelentőségéről.

Talán a kiszolgáltatottság teszi, hogy a szociológiai zsargon kulcsszavait csak elidegenedve tudjuk értelmezni. Életminőség? Én se tudom ennek a szónak a jelentését igazán vonatkoztatni magamra. Mivel az én életminőségemről mindig mások beszélnek, mivel az én életminőségem egy magyar konstelláció és egy globális konstelláció szenvedőleges következménye, ezért érzelmileg, mentálisan sohase lehet az enyém. Kisajátítják azok, akik abból élnek, hogy az én életminőségemről beszélnek.

A konzervatív, jobboldali hagyomány szerint rajtad múlik minden. Esélyeket kapsz, ám a személyes felelősség a meghatározó. A baloldali hagyomány inkább azt mondja, hogy bár tehetsz sok mindent a saját életminőségédért, ehhez mindenképp külső segítség szükségeltetik. Nos, ezek a hagyományok ma Magyarországon nem érvényesek, a magyar politika is kifordult zokni: a baloldal neoliberais és aszociális, míg a jobboldal szolidáris és szociális, de ha már életminőségről beszélünk, nyilván nem kerülhető meg a globalizáció és a környezetvédelem ügye sem.

Sajnos, még mindig ott tartunk, hogy ami a gazdaságnak jó, az a környezetnek többnyire rossz. Ezen a fejlődő öko-ipar és a permetként mindent átható környezetvédelmi retorika sem tudott érdemben változtatni. Az ember és a bioszféra, mondhatnók az ember és a nagybetűs e földi élet vál-

tozatlanul ellenérdekelt felek. Érdekegyeztetési kísérlet sem történt eddig, mit több: kapcsolatfelvételi kísérlet sem a két ellenérdekelt erő között. Az antiglobalista retorika szemet huny e fölött az érdekellettét fölött, avagy diplomatikusabban fogalmazva nem néz szembe az érdekellettét mélységével, a mélységből kiáltok hozzád, Uram, úgy állítja be, hogy ha elküldjük a multikat a fenébe, akkor minden oké. No pláza, no problem. A kibicnek semmi se drága alapon azt sugallják, mintha a globalizációért mindig mások volnának felelősek. Működik a pilátusi kézmosoda – mosom kezeimet. Mintha mindig csak mások vennének részt a globalizációban, mások bűne, nem az én hibám: a bevásárlókocsit, a fogyasztói társadalom eme izomerejű tankját mindig más tolja maga előtt, pedig hát a pláza mi magunk vagyunk.

Még mindig nem hevertem ki 2006 karácsonyát. Egyfelől ugyebár itt volt a Gyurcsány-beszéd, itt volt a Gyurcsány-csomag, itt voltak az október 23-i események, a beígért áremelések, az egész ország megszorításokról, elvonásokról, nyomorról, létminimumról szólt és beszélt, ám a plázák tele voltak, az istenadta nép akár hitelből is, de költekezni akart. Százmilliárdokat hagytak ott a plázákban azok, akik amúgy a globalizáció ellenségei, akik amúgy kis boltokban vásárolnának, akik amúgy szerencsétlenek és áldozatok. Bizony-bizony, a pláza mi magunk vagyunk, mert az egy dolog, hogy globalizáció, az meg egy másik dolog, hogy az unoka nagyhatalom és örülnie kell, ha jó a nap. A Barbie bábának örülő kislányunoka és a Nintendónak örülő fiúunoka, ők a bizonyíték valóságos akaratumkra. Hogy miképp is akarunk élni valójában. A szó elszáll, a Barbie megmarad. Egy tömeg-

kultúra nem tartható fenn a tömegek együttműködése nélkül. Kooperativitás nélkül az ilyesfajta rendszereket képtelenség működtetni.

Afrikában mindmáig tabutéma, hogy miért s miként sikerült olyan jól és zökkenőmentesen működtetni a rabszolgaságot mint rendszert. Miképp tudhatta néhány telepés kontinensnyi területről begyűjteni a rabszolgákat? Nyilván együttműködő törzsek segítségével, az oszd meg és uralkodj elve alapján. Erről a független fekete Afrikában jobb hallgatni. Az ott hivatalos narratíva szerint az áldozat mindig tehetetlen, saját sorsáért részfelelősség viktimológiai értelemben nem terhelheti. A média ugyanígy gondolkodik a fogyasztói társadalomról: mindig csak más fogyaszt, aki pedig fogyaszt, az a multik magatehetetlen áldozata.

Hát tessék önrevíziót tartani. A fogyasztó te vagy. Tartsunk lelki önrevíziót. Azok, akik folyamatosan önálló magyar útról beszélnek, akik folya-

matosan arról beszélnek, hogy alternatíva meg antiglobalizáció, hogy kiotói egyezmény meg fenntartható fejlődés, nézzenek végre körül. Nézzenek be a saját fészkükbe, nézzenek a karácsonyfa alá. Tekintsék meg, mit vettek, mert amit vettek, azt tették a világgal. A kollaboráció konkrét, az ellenállás lózungjai pusztá szállóigék.

Nemcsak az az ügynök, aki az ajtón kopogtat és porszívót ajánl vételre. Arthur Miller és az ügynök már rég halott, a porszívóügynökök kipusztultak. Az ügynök ma már nem házhoz jön, hanem mi magunk megyünk be a házba, mi magunk megyünk be a fogyasztás üvegpalatáiba, s ha a pénztártól reklamáció nélkül távozva bőségszarunk tele van, akkor tudhatjuk, hogy akárcsak mások, mi is egy nagy és működő rendszer ügynökei vagyunk.

Az interjú videováltozata megtekinthető a www.jovonk.hu portálon.

Kezében tartja lapunkat, Kedves Olvasó – hadd higgyük, hogy „nyert ügyünk van” így, mert törekvéseinket megítheti, s határozhat arra, hogy adójának egy százalékát alapítványunknak ajánlja föl.

Ezt megteheti, ha kedvezményezettként

a **Cédrus Művészeti Alapítványt**

nevezi meg, adószámunk pedig:

18110661-1-41.

Köszönjük.

